

Galpert Tilda Öccsével És A Cseléddel

Ez én vagyok az öcsémmel, Sámuellel és a cseléddel, egy ukrán lánnyal, aki családtagként élt velünk. A cseléd ukrán népviseletben van. A kép Munkácson készült, 1933-ban. 1923-ban születtem. Az öcsém pedig 1925-ben született, a zsidó neve Smil [Smuel] volt. Természetesen a szüleink vallásos emberek voltak. Minden zsidó hagyományt nagyon szigorúan betartottak a

családban. A fiúkat nyolc nappal a születésük után körülmetélték. Megtartották a szombatot és minden zsidó ünnepet. Mindnyájan zsidó nevelésben részesültünk. A fiúk héderbe jártak ötéves koruktól. Engem, amikor tizenkét éves lettem, anyám beíratott egy lányok számára létrehozott héderbe. Azt szerette volna, ha megtanulok imádkozni és héberül olvasni. Ennek a hédernek Béjt-Jákob volt a neve. De csak három hónapig tanultam ott, utána a magyarok kerültek hatalomra, és bezárták a hédert [Galpert Tilda 1923-ban született, tehát 1935-ben kezdett héderbe járni. A magyarok 1938-ban vették át a hatalmat Munkácson, tehát valami más oka volt annak, hogy 3 hónap után kimaradt a héderből. -- A szerk.]. Hatéves koromban beíratott a cseh elemi iskolába, ami egy négyosztályos elemi iskola volt. Volt zsidó iskola is Munkácson, de a szüleink cseh iskolába küldtek minket, mert ez készítette elő a kereskedelmi akadémiára. Az elemi iskola után volt egy másik iskola, ami az oktatás második lépcsőfokát jelentette [Ez az iskola kb. a magyar polgári iskolának felelt meg. -- A szerk.]. Az is négy éves volt, utána pedig volt még egy egyéves felkészítő kurzus a kereskedelmi akadémiára. Összesen kilenc évig tartott tehát az oktatás. Ebben az iskolában tanult mindegyik testvérem. Mindez a Csehszlovák Köztársaság idejében volt. Nagyon sok zsidó volt az iskolában, mint általában Munkácson. A nem zsidók teljesen normálisan, előítéletek nélkül közeledtek hozzánk. Sem a tanárok, sem a diákok nem különböztették meg a zsidó gyerekeket. Az iskolán kívül jártam még a munkásotthonba is. Voltak ott különböző klubok, körök. Énekeltem ott egy kórusban, tornáztam. Akkoriban nagyon aktív voltam.